

Svar från Föreningen Värmland mot Kärnkraft

Finansdepartementet, Remissvar

diari.nr. Fi2024/01624

Föreningen Värmland mot Kärnkraft är en lokal förening grundad 2011 med anledning av den svåra, och efter 13 år fortfarande pågående, kärnkraftsolyckan i Fukushima, Japan.

Sedan dess följer vi utvecklingen av kärnkraften i Sverige och världen och vill därför lämna följande synpunkter på Regeringens Promemoria: Finansiering och riskdelning vid investeringar i ny kärnkraft (Fi 2023:7).

Utredningen är så full av osäkerheter och spekulationer, att dess relevans återstår att bevisa.

Utredningen utgår från regeringens uppdrag vilket var att utreda finansiering av ny kärnkraft för att uppnå dess planeringsmål av 300 TWh el /år 2045.

Regeringen anser alltså att den idag kan planera Sveriges elanvändning om 20 år.

Expertmyndigheterna Energimyndigheten och Svenska kraftnät uppskattar att Sveriges elanvändning 2045 kan komma att ligga på mellan 200 och 340 TWh/år. Spannet mellan dessa scenarier är ungefär lika stort som dagens elbehov. Myndigheterna betonar i flera sammanhang att prognosen är väldigt osäker och att elbehovet helt och hållet beror på vilka stora industriprojekt som genomförs, i vilken utsträckning och när.

Regeringen har utan motivering utgått från det höga värdet 300 TWh och har inte bett om utredning av vad konsekvensen skulle bli om elbehovet inte alls skulle motsvara den högt ställda prognosen. Redan idag ser vi att industrisatsningar i norr inte motsvarar de högt ställda förväntningarna.

I värsta fall skulle följderna kunna bli en enorm överproduktion och gigantiska kostnader för samhället, eftersom elbolagen, även om en stor del av elen inte skulle behövas, ska garanteras ett fast elpris i 40 år.

Detta fasta elpris, på 80 öre per kWh, ska betalas av elkunderna via elskatten. Att det landade på just 80 öre bygger på att man utgått från ett av flera tänkbara scenarier som Svenska kraftnät lägger fram angående framtida elpriser. Utredningen har utgått från hur andra länder har löst finansieringen av ny kärnkraft. I Storbritannien, exempelvis, har kärnkraftsföretaget EDF förhandlat fram ett fast pris i 35 år, med inflationsgaranti, som i dagens penningvärde ligger på 145 öre. Dubbelt så mycket som det genomsnittliga elpriset i Storbritannien. Vad elpriset kan ligga på när de nya svenska reaktorerna kan vara färdiga, kanske år 2039/ 2040, är förstås helt och hållet okänt.

I utredningen beskrivs det som ett marknadsmisslyckande att det har visat sig omöjligt att finna någon som vill investera i kärnkraft. I andra sammanhang är det själva marknadsekonomins logik att kapitalet ska söka sig till bäst och mest lönsamt. Därför har det blivit utredningens uppdrag att hitta metoder för att locka investerare och byggare med hjälp av statliga stöd och garantier. Dessa får dock enligt EU-lagstiftning inte ges i form av subventioner och därför är hela utredningen ett konststycke i att få subventioner att se ut som en riskdelning mellan stat och investerare, när det i själva verket mycket väl skulle kunna bli staten/svenska folket som kommer att stå för notan, därför att utredningen enbart

ser till hur de företag som bygger den i verkligheten olönsamma kärnkraften ändå ska kunna gå med vinst.

Framtida elbehov och elpris är bara några av utredningens långa rad av antaganden. Det antas även att kostnaderna för kärnkraftsreaktorerna ska bli lägre om man bygger flera och därmed bygger upp kompetens, får ner priser och blir allmänt duktigare. Som när Sverige enligt planen ska ha fyra nya reaktorer klara till 2035 till en kostnad av sammanlagt 400 miljarder kr, varav 300 miljarder förmånliga statliga lån. Att detta antagande skulle kunna förverkligas finns det dock hittills inga erfarenheter av i verkligheten. Varken tidsmässigt eller prismässigt. Det är bara att titta på det statliga franska företaget EDF, som byggt eller bygger de fyra reaktorer som över huvud taget byggts i Europa de senaste 20 åren. Här ser man inte något tecken på att den teori som utredningen bygger på, nämligen att priset ska gå ner efter hand när man bygger flera, skulle stämma. Tvärt om har kostnadsökningarna skenat allt mer för varje ny reaktor. Den nyligen startade Olkiluoto 3 i Finland kostade runt 138 miljarder kr. Den eventuellt snart färdiga reaktorn Flamanville i Frankrike är uppe i 145 miljarder kr hittills. De två som är på gång i Storbritannien ligger hittills på över 400 miljarder, alltså över 200 miljarder per reaktor.

Utredningen förklarar inte vad som talar för att en satsning på ny kärnkraft skulle bli så mycket prisvärdare i Sverige än i Finland, Frankrike, Storbritannien eller USA. Inte heller hur det skulle kunna gå så mycket snabbare just i Sverige. Hittills är det bara odemokratiska och icke transparenta länder som Ryssland, Kina och Förenade Arabemiraten som lyckats bygga kärnkraft på runt tio år.

Slutsats: Om behovet är så osäkert och om man har möjlighet att välja så ska man satsa på kraftslag som kan byggas relativt snabbt och därför kan anpassas till behovet. Risken finns att ett kärnkraftverk som kostar 200 miljarder inte kan stängas ner utan vidare, även om det visar sig att det inte behövs!

Någon utredning av alternativ har inte gjorts.

Inte heller tas i beaktande att staten/skattebetalarna redan har försäkringsansvaret vid en kärnkraftsolycka liksom ansvaret för att hålla det radioaktiva avfallet skilt från allt levande i 100 000 år.

Med tanke på den snabba tekniska utveckling som pågår och som gör förnybar energi och lagring allt billigare anser vi att den nuvarande regeringen inte har rätt att lägga fast svenskarnas elpris på en hög nivå under 40 år eller mer.

Utredningen har i själva verket klargjort att det enbart finns enorma osäkerheter och ett stort statligt risktagande till grund för regeringens lagförslag. Förslaget bör dras tillbaka.

Karlstad 2024-11-25

Liv Jofjell, Maja Sandberg Ingrid Ranke

på uppdrag av styrelsen för Föreningen Värmland mot Kärnkraft